

Preek “Maak de twee tot één” – 30 oktober 2011

Laatste Themadienst over Evangelie van Thomas

Taborkerk Purmerend – Aty van Noort
logion 22 en logion 67

Gebed van de zondag

Eeuwige God,

Wij denken zo vaak:

zo ben ik nou eenmaal, ze moeten me maar nemen zoals ik ben!

Maar, zijn wij wel wie we denken dat we zijn?

Uw beeld hebt Gij in ons gelegd

en uw beeld/uw Naam is “Ik ben... één en ongedeeld”

Open ons vandaag

voor het vermoeden

dat wij niet zomaar zijn wie we denken te zijn

-stilte-

dat de werkelijkheid niet zomaar is, zoals wij denken dat die is

open ons voor een ander vergezicht

Zo zingen we samen: ...Kom Geest van God

Lezing : Deuteronomium 6: 4

Hoor, Israel, de HEER onze God, de HEER is één!

Heb daarom de HEER lief met hart en ziel en met inzet van al uw krachten!

Lezing: Evangelie van Thomas : logion 22 (gezongen door koor)

Jezus zag kleine kinderen die gezoogd werden.

Hij zei tot zijn leerlingen:

deze kinderen, die gezoogd worden

lijken op hen die het koninkrijk binnengaan.

Zij zeiden tot Hem:

zullen wij dan, als wij kinderen zijn, het koninkrijk binnen gaan?

Jezus zei tot hen:

als jullie de twee één maakt

en als jullie het innerlijk maakt als het uiterlijk,

en het uiterlijk als het innerlijk,

en boven als beneden, beneden als boven,

en als jullie het mannelijke en het vrouwelijke tot één maakt,

zodat het mannelijke niet mannelijk zal zijn

en het vrouwelijke niet vrouwelijk

als jullie ogen maakt in plaats van een oog

en een hand in plaats van een hand

en een voet in plaats van een voet

en een beeld in plaats van een beeld;

dan zullen jullie binnengaan in het koninkrijk!

Lezing “Evangelie van Thomas, logion 67

En Jezus zei: Wie alles kent, behalve zichzelf, weet niets.

Lezing : Johannes 3 : 3-8

Gemeente van Jezus Christus
Lieve mensen

Het hangt in de lucht. Mensen verlangen naar ervaring van de binnenkant van het leven, naar kennis van wat niet gekend is. De populariteit van begrippen als ‘heelheid, heelwording, healing, holistische benadering’ verraden dat mensen op zoek zijn naar samenhang, naar verbinding en naar eenheid, te midden van alle breuken en verdeeldheid, die onze wereld, ons leven en ons innerlijk kenmerkt.

In het Evangelie van Thomas vinden we een aantal uitspraken van Jezus, die gaan over verbinding, over “de twee tot één maken”. We hoorden vandaag logion 22, een op het eerste gezicht raadselachtige tekst met veel verborgen, geheime lagen erin; een tekst die ons doet denken aan de woorden van Jezus tot Nicodemus uit het Evangelie van Johannes : als je niet wedergeboren wordt, zul je het Koninkrijk niet binnengaan.

Om dichterbij de woorden van logion 22 te komen staan we even stil bij de hele achtergrond van het Evangelie van Thomas.

De kerngedachte van dit evangelie is dat “de mens zichzelf (zijn of haar diepste kern) kwijt is”, met andere woorden: de mens is het contact met zijn innerlijk weten kwijt en wie zichzelf kwijt is, die leeft in een soort vervreemding!

Het lied van de parel beschrijft ongeveer het mensbeeld, dat achter het Evangelie van Thomas zit: *(u heeft bij de ingang een parel gekregen...ik wil u vragen deze nu in uw hand te nemen...en tijdens deze meditatie in uw hand te houden.)*

Een koningszoon wordt door zijn ouders naar een ver land gestuurd, met de opdracht in dat verre land een parel te zoeken. Als hij in dat land aangekomen is, vergeet hij echter zijn opdracht. Hij neemt de zeden van het vreemde land aan en wordt zo ‘een zoon van het land’. Daardoor vergeet hij ook wie hij van oorsprong is, waar hij vandaan kwam en wat zijn opdracht was. Maar dan komt er een boodschapper van zijn ouders. Die herinnert hem aan zijn afkomst! Nu weet hij weer wie hij is en hij herinnert zich ook zijn opdracht. Hij slaagt erin de parel te vinden en hij keert terug naar zijn geboorteland en wordt daar koning.

Het ‘lied van de parel’ verbeeldt de staat van de mens die verdwaald is geraakt in een vreemde werkelijkheid en zichzelf vergeten is.

In het Evangelie van Thomas is Jezus deze boodschapper! Hij verlost de mens uit zijn vervreemding of dwaling en leert de mens zichzelf of zijn kern weer te her-inneren.

Vanuit deze achtergrond luisteren we nu naar logion 22:

Jezus zag kleine kinderen die gezoogd werden.

Hij zei tot zijn leerlingen:

deze kinderen, die gezoogd worden
lijken op hen die het koninkrijk binnengaan.

Zij zeiden tot Hem:

zullen wij dan, als wij kinderen zijn, het koninkrijk binnen gaan?

De leerlingen begripen het niet!

Hun vraag is ongeveer dezelfde als die van Nicodemus : hoe kan iemand (opnieuw) geboren worden als hij al oud is?

Nou, dit moeten we natuurlijk niet letterlijk opvatten, maar een laagje dieper.

Ik versta het zo:

Een pasgeboren baby is alleen maar essentie, wezenlijk puur: één en ongedeeld. Als de baby verzadigd is, dan kraait het totaal; als het honger heeft dan schreeuwt het totaal, Je kunt zeggen : in een baby is "het beeld van God, die een en ongedeeld is" nog helemaal aanwezig. (Hoor, israël, de heer uw God is één!)

En de "moederborst", waarover Jezus spreekt, is dan een beeld voor God zelf: " de bron van alle zijn".

Deze beeltenis van God is dus de diepste aard of kern van een mens (van ons allemaal). Eenheid is " het oorspronkelijk gelaat " van de mens, maar die eenheid raakt een mens kwijt in de loop van het leven! Eveneens raak je die verwantschap met "de moederborst" , met de bron van alle zijn, kwijt! Je hebt daar dan geen weet meer van.

We kunnen hier denken aan Adam en Eva in het paradijs, die in onschuld puur waren ("aan de moederborst", zeg maar) en nog niet wisten wat verdeeldheid of schaamte en naaktheid waren. Dat ontdekten zij pas toen de eenheid uiteenviel in de dualiteit van goed en kwaad en nadat ze uit het paradijs weggingen, de wijde wereld in.

Jezus roept de mens op om "de parel" , die diepste aard, die eenheid weer terug te winnen en het contact met de bron van alle zijn opnieuw te vinden. Dan zul je het Koninkrijk binnengaan.

Hoe raakt een mens die diepste aard van "eenheid" kwijt?

Om te beginnen wordt iedere baby, ieder mens geboren in een verdeelde werkelijkheid. Wij mensen verdelen de werkelijkheid in goed en kwaad, vriend en vijand, mannen en vrouwen, hemel en aarde, materie en geest en we verbinden daar waarde-oordelen aan: de ene helft van de werkelijkheid is goed en de andere is slecht!

Uit elkaar trekken / scheiden en "oordelen" zit ons in de genen. Je zou dat bijna "erfzonde" noemen!

Iedere baby, ieder mens groeit op met deze dualiteiten en het vergaat ieder mens als die koningszoon: *. Als hij in dat land aangekomen is, vergeet hij echter zijn opdracht. Hij neemt de zeden van het vreemde land aan en wordt zo 'een zoon van het land'. Daardoor vergeet hij ook wie hij van oorsprong is, waar hij vandaan kwam en wat zijn opdracht was.*

Bovendien groeit iedere baby, ieder kind op met :

- dit niet

- zo niet

- dit moet je anders doen

en zo zal een kind in de eerste 10 levensjaren sommige delen van die ongedeelde eenheid innerlijk afsplitsen en verstoppen (zo mag ik niet zijn / zo wil ik niet zijn) en ontkennen dat die delen bestaan. De innerlijke eenheid gaat verloren. Sommige delen van de diepe essentie (en dat zijn vaak positieve delen als spontaniteit / speelsheid / verwondering / fantasie) verkillen, sterven zelfs af.

Dit gebeurt grotendeels onbewust en het overkomt ieder mens.

Die pure eenheid van onze babytijd zijn we allemaal kwijt en we weten het ook eigenlijk niet meer! Het ligt in ons onbewuste verborgen! Maar het deel dat we van onszelf ontkennen en verstoppen gaat niet verloren. Het zal er altijd zijn: het kleeft aan ons als een schaduw!

Het bepaalt vaak ons zelfbeeld of ons ego!

Wat we wel weten is dat het voor veel volwassenen een stuk levenspijn is, dat zij niet meer bij die afgescheiden delen van zichzelf kunnen komen. De één kan niet meer bij haar woede of kracht komen, de ander kan niet meer bij zijn speelsheid of creativiteit komen, weer een ander kan niet meer bij haar spontaniteit of vreugde komen!

Allemaal afgesplitste delen in onszelf, allemaal dualiteiten!

En dan spreekt Jezus die geheimvolle woorden.....

als jullie de twee één maakt
en als jullie het innerlijk maakt als het uiterlijk,
en het uiterlijk als het innerlijk,
en boven als beneden, beneden als boven,
en als jullie het mannelijke en het vrouwelijke tot één maakt,
zodat het mannelijke niet mannelijk zal zijn
en het vrouwelijke niet vrouwelijk
als jullie ogen maakt in plaats van een oog
en een hand in plaats van een hand
en een voet in plaats van een voet
en een beeld in plaats van een beeld;
dan zullen jullie binnengaan in het koninkrijk!
Het is één grote oproep om dat oorspronkelijke beeld van God in jezelf te her-inneren...om
de tegenstellingen op te heffen en als volwassen mens dus die vroegere heelheid/ eenheid (die toen onbewust was!) weer BEWUST op te zoeken, die stralende, pure kern.....als je die eenheid vindt, dan ga je het koninkrijk van God binnen, hier en nu.

Maak het innerlijk als het uiterlijk en het uiterlijk als het innerlijk!
Nou, hier kunnen we ons wel iets bij voorstellen.Hoe vaak is ons uiterlijk niet “anders” dan ons innerlijk, hoe vaak zeggen we niet op de vraag “hoe is het?”...O, prima, hoor!
Terwijl ons innerlijk een volstrekt andere taal spreekt.
En hoe vaak zeggen we niet echt, wat we denken!
Het is niet eenvoudig om je niet anders voor te doen, dan je echt bent.
Maar dit is nog breder, denk ik. Maak het innerlijk als het uiterlijk en het uiterlijk als het innerlijk....leer -gaandeweg je leven- door de buitenkanten van alle dingen heen te kijken,want de meeste dingen zijn anders dan ze lijken! Succes, genieten of het zwitserleven-gevoel heeft vaak een “achterkant”.Kijk erdoor heen!

Maak het vrouwelijk en het mannelijke tot één
zodat de man niet meer een man is en een vrouw niet meer een vrouw!
Is dit een “androgyn” ideaal? Mag er geen onderscheid meer zijn tussen mannen en vrouwen? Of moeten we toch meer denken aan een gelijkwaardige waardering voor “het mannelijke” en “het vrouwelijke” en aan een samengaan van die beide waarden in ieder mens? En is een vrouw geroepen om haar “mannelijke kanten” te ontdekken en een man om zijn “vrouwelijke kanten” te ontdekken?

En dan lezen we nog die cryptische woorden:
als jullie ogen maakt in plaats van een oog
en een hand in plaats van een hand
en een voet in plaats van een voet
en een beeld in plaats van een beeld !

Ik vond een andere vertaling van Prof Gilles Quispel:
als jullie het vleselijk oog vervangt door een innerlijke schouw
en je lijfelijke hand door een geestelijke tastzin
en je loopbaan vervangt door een levensweg
en je uiterlijke verschijning vervangt door het beeld van God in de ziel
dan zul je het Koninkrijk ingaan.

Hier zien we telkens een geestelijke dimensie van de “gewone dingen”
* laat hoe je naar buiten kijkt samenvallen met je innerlijk zien of “kijk vooral met de ogen van je hart”
* laat je gewone handen niet anders functioneren, dan waar je geestelijk voorzichtig naar tast (tasten is niet “grijpen of graaien”)
* laat je aardse levensweg samenvallen met de geestelijke levensweg, dus:

laat je loopbaan, je relatie, je hobby, de invulling van je tijd kloppen met je geestelijke weg!
* Laat het stralende beeld van God in jou steeds meer doorstralen in je uiterlijk

.....

Stilte

Deze woorden van Jezus zijn dus één grote uitnodiging tot zelfkennis, één grote uitnodiging om ons bewust te worden van onze opdracht in het leven, nl. de parel te vinden, die diep van binnen in ons allemaal verscholen ligt: nl. het beeld van God als stralende eenheid, het beeld van God dat zo vaak verduisterd is in ons, maar dat zich laat kennen als allesomvattende liefde. Jezus gaat ons voor op die weg en verlost ons van de vervreemding en dwaling!

In logion 67 zegt Jezus:
Wie alles kent, behalve zichzelf....weet niets!

Zo is volgens het Evangelie van Thomas zelfkennis de grootse bron van Godskennis. En Godskennis is het ontdekken van / het blootleggen van alle afgesplitste delen in jezelf, zodat je kern weer stralend wordt: beeld van God in jou!

Als je de leerweg gaat, stap voor stap, je leven lang, dan proef je een glimp van het Koninkrijk van God, hier op aarde!

Ik sluit af met een gedicht van Mevlana Rumi.....een Soefi-meester uit 6^e eeuw, die het beeld Gods in ieder mens, die stralende kern, als volgt beschrijft

Wie anders dan jij? – Rumi

(wees u bewust van de parel in uw hand! Misschien wilt u naar de parel kijken.....)

Ik zweer je, mijn dierbare, mijn ziel
niemand in de hele wereld
is zo kostbaar als jij bent.

Kijk in de spiegel, mijn ziel.
Kijk goed naar jezelf.
is er iemand boven en voorbij jou ?

Kom, mijn ziel, geef jezelf een kus
en vul je oren tot de rand toe
met lieve woordjes.

Zie toch al die schoonheid,
die zich van jou uit weerspiegelt,
en zing een lied
uit liefde voor jouw bestaan.

Je kunt je eigen ziel
nooit teveel prijzen, begrijp je dat ?
Je kunt je eigen hart niet genoeg vertroetelen,
versta je dat ?
Je bent zowel de vader als de zoon,
Zowel de suiker als de riet.

Wie anders dan jij, mijn ziel
Alsjeblieft, wie anders dan jij,
kan ooit jouw plaats innemen ?

Glimlach toch naar jouzelf.
Wat is een parel waard
als hij niet glimlacht ?
Hoe kan ik ooit een prijs zetten
op de parel die jij bent , mijn ziel?
Jij bent de grootste schat van het levenshuis !

Jij bent altijd in deze wereld aanwezig.
Jij bent de vogel Gods van het paradijs !

Stilte

Zoekt en gij zult vinden!
Amen

Zegen:

Ga dan heen in vrede en ga op zoek naar de parel.....onder de zegen van God.

Over de samenhang van uw uiterlijk en uw innerlijk
de zegen van God
over de samenhang van het mannelijke en het vrouwelijke in u zelf
de zegen van God
over de samenhang van uw maatschappelijke en uw geestelijke levensweg
de zegen van God
over uw waarnemen zonder oordeel
de zegen van God
Zo zegent U de Eeuwige en Zijn beeld in U, die stralende kern, zal oplichten en u zult het koninkrijk
binnengaan, nu en alle dagen
Amen